

Titel: Archief Wilhelmina Drucker

Archief: IAV_00000048

Inventaris: 0034

geven hadden van den ernst van den toestand, indien zij hunne afkeuring der staking nu dan ook adden omgezet in een daad (als in 1903), dat dan de staking reeds lang geëindigd, art. 23 ongebruikt, en de uitsluiting voorkomen zou zijn.

Doc dit na te laten, komt het ons voor, dat zij zich thans volkomen ten onrechte over mindere waardeering beklagen.

Namens het bestuur der A. P. V.
W. DE VLUGT, Voorz.
J. F. H. SPIER, Secr.

Amsterdam, 3 Oct. 1905.

Koperen feest „Evolutie“.

Het 12-jarig bestaan van het weekblad „Evolutie“ werd heden feestelijk herdacht. Den besten vorm dien men aan deze feestviering heeft kunnen geven en dan ook heeft gegeven was een huldiging van de dames W. Drucker en Th. P. B. Haver, die in dit weekblad evenveel jaren als het heeft geleefd, gestreden hebben voor de rechten der vrouw.

Dankbare volgelingen hebben een feestnummer samengesteld, opgedragen aan de te huldigen dames en daarin heeft mevr. Gerritsen—Aletta Jacobs een warm woord van hulde geschreven, waarin wij o.a. lezen:

„Het was Gerritsen, mijn man, die mij het eerst de dames Drucker en Haver deed op prijs stellen. Door mijn relatie met buitenlandse pioniers der vrouwenbeweging, die reeds een lange leerschool achter den rug hadden, tuurde ik aanvankelijk te veel op het brekebeenen der beginnelingen, zonder den moed en de zelfopoffering te bewonderen welke deze twee vrouwen aan den dag legden bij het volbrengen van de taak die zij op zich genomen hadden. Ik, die zelf had ondervonden en nog dagelijks ondervond hoe moeilijk het valt in een klein land pal te staan voor nieuwe denkbeelden, die de verdichtmaking en geringschatting van kleine, minderwaardige individuen bij ondervinding kende, ik miste toch in den beginne den rechten kijk op de groote betekenis van het optreden van mevrouw Drucker en mevrouw Haver.

„Toen was het Gerritsen, die mij herhaaldelijk wees op het goede en lofwaardige in den arbeid dezer beiden en die mij op zijn overredenden toon wist te overtuigen van ons beider plicht hen te steunen in haar zware taak, de oogen van het groote publiek te openen voor het onrecht der Nederlandsche vrouw aangedaan in onze wetten, zeden en maatschappelijke toestanden.

„En later heeft hij zoo dikwijls er op gewezen, niet alleen mij maar ook vele anderen, hoe krachtig en goed beide vrouwen zich ontwikkeld hebben tot flinke, machtige strijdsters voor de rechten en belangen der vrouwen; hoe zij in dit opzicht de pioniers in andere landen evenaren, in vele gevallen overtreffen; en hoe dom en bekrompen het van de vrouwenbeweging hier te lande is dat deze twee goed geschoolde, krachtige figuren niet veel meer op den voorgrond worden geschoven.”

Het feestnummer bevat verder vele handteekeningen, sommige met gedichten of opmerkingen als hulde aan de jubileerende pioniers.

Hedenmiddag hielden de dames Drucker en Haver receptie in „Eensgezindheid“.

In de bovenzaal van dit gebouw, waar een rijke blommenschat reeds goerend vertolkte de wenschen en de huldiging van een breeden kring van aanhangers en misschien ook aanhangers, werden de dames Drucker en Haver het eerst toegesproken door mevr. Van Campen—Doesbuigh, namens het comité uit de leden der Vrije Vrouwenvereniging dat deze receptie en het feestmaal hedenmiddag den jubilaressen aangeboden heeft georganiseerd. Deze spreekster bracht hulde aan de redactrices van de „Evolutie“ voor de wijze waarop zij zich gekweten hebben van haar moeilijke taak.

Mevr. Beylhouze—Peysa vulde de herinneringen uit den oprichtingstijd van het blad, reeds vermeld door de vorige spr. aan met feiten en dingen uit het bestaan van het vrouwen-weekblad en bood een album met namen van deelnemers aan de huldiging aan.

Mej. Anna Polak sprak namens een wijden kring van vrouwen en liberale mannen als volgt:

„Het is mij een voorrecht, tot de pioniersters der Nederlandsche Vrouwenbeweging op dezen feestdag een enkel woord te mogen zeggen — maar een voorrecht dat ik aan een droevige gebeurtenis dank. Wanneer niet de heer Gerritsen zoo onverwachts overvallen was aan hen die hem liefhadden en aan de maatschappij die hij liefhad, dan zou dr. Jacobs de tolk zijn geweest van die allen, mannen en vrouwen, die vandaag in persoon of in gedachten hier aanwezig zijn.

„Een zeer zeker vereerende, maar ook een bijzonder moeilijke taak. Want hoe zouden wij durven spreken over de groote eigenschappen van karakter en geest van de redactrices van „Evolutie“ en over de reuzenmassa arbeid door haar verricht, terwijl datzelfde „Evolutie“ ons altijd geleerd heeft, dat persoonsvereering uit den boeze is, en dat niet het door den eenling tot stand gebrachte, alleen het gezamenlijk ondernomen werk, het resultaat van veler arbeid en veler krachten, groot kan zijn?

„Maar wanneer wij dat streng onpersoonlijke standpunt, (dat slechts door weinigen gedeeld wordt) eerbiedigen, en de arbeidsters doen wegdruken achter haar werk — rijzen nieuwe moeilijkheden op. Het veld dat zich dan voor ons uitbreidt, is niet te omvatten met onzen blik: de oorzaken, die in Nederland — evenals in alle moderne cultuurlanden — het feminisme deden ontstaan, de verschillende richtingen in de beweging zelve en de verhouding tusschen die richtingen, de quaestien omtrent den huishoudarbeid, de taak van de moeder als opvoeder, den maatschappelijke arbeid der getrouwde vrouw, al dan niet afzonderlijke beschermingswetten, de waarde van het stembiljet — even zoovele geschilpunten, even zoovele onderwerpen voor diepgaande economische en sociologische studien, te ernstig en te ingrijpend voor een behandeling in vogelvlucht.

„Veroorloof mij dan, met terzijde lating van oorsprong en middelen, een oogenblik stil te staan bij het doel: Dat er eenmaal een tijd moge komen, dat de vrouw voor de volle ontplooiing harer individuele gaven en talenten in wetten noch zeden meer belemmering ondervindt. Dat zij, zonder overwegingen van sekse, naar de eerlijke mate van haar kennen en kunnen, die plaats in het gemeenschapsleven zal mogen innemen, die zij zelve begeert. Dat het huwelijk een verbintenis zal zijn tusschen twee zelfstandige, gelijkwaardige persoonlijkheden. Dat de getrouwde vrouw, zonder inmenging van wetgever of publieke opinie, naar eigen aanleg en omstandigheden de verhouding zal mogen regelen tusschen haar gezins- en haar gemeenschapsplichten. Dat de burgeres dezelfde staatkundige rechten zal hebben als de burger; de vrouw dezelfde rechten als de man op beheer en beschikking over beider vermogen en inkomen; de moeder dezelfde

rechten als de vader op hun beider kinderen. Dat zij zal kunnen leven met de voorzichtigheid en het verstand, die eerst geboren worden uit de verantwoordelijkheid voor eigen daden, met de fierheid en waardigheid, die het uitsluitend voorrecht zijn van den economisch onafhankelijke; en met de zachtheid, die alleen te vergen en te verwachten is van hen jegens wie geen onrecht geschiedt. Dat zij zal zijn een vrij mensch — in de volle, waardevolle betekenis van het woord.....

„Dat doel ligt nog in verre verten. En misschien zal de volledige verwezenlijking een ideaal blijken te zijn, bereikbaar — zooals alle idealen — alleen in den droom, waarin men den mensch beter en wijzer denkt dan hij in werkelijkheid is. Maar dat de afstand, die ons van het ideaal scheidt, zooveel kleiner is geworden, en vooral, dat het thans door zooveel in ons land als ideaal wordt beschouwd — is u w erk geweest. Vóór uw optreden dacht de Nederlandsche vrouw niet over het verbreken van de ketenen die zij wel degelijk voelde knellen, en die haar toch niet door de natuur, alleen door eeuwenlange, ten slotte in wetten vastgeklonken gewoonten om de leden waren gelegd. Haar vleugels werden geknot nog vóór zij zich van hun bestaan bewust was. Haar bemoeiingen ten bate van de gemeenschap bepaalden zich tot het gebied der philanthropie. Slechts enkele, mager bezoldigde betrekkingen bewaarden de ongefortunaerde ongehuwde voor het algemeene vrouwenlot van onderhouden te worden, en schonken haar de bescheiden weekde van het zelfverdiende geld. Van de wieg tot het graf werd de vrouw door den man bevoegd. Tegenwoordig, althans betrekkelijke vrijheid van beweging. Althans gedeeltelijke vakopleiding. Een voortdurend wijder begrensde, hoewel toch nog begrensde, veld, waar de vrouw ten behoeve van zichzelf, haar omgoving of de gemeenschap haar krachten actief in werking kan stellen. Een begin van organisatie onder de vrouwelijke arbeidsters. Vrouwenkiesrecht, in vermoedelijk niet onafzienbare tijdruimte tot werkelijkheid wordend. Verandering der huwelijks-wetgeving ten gunste van de vrouw, in de kringen onzer rechtsgeleerden tot een voorwerp van studie gemaakt. Bewustwording der vrouw in alle kringen onzer maatschappij... Reusachtige vooruitgang in zoo korten tijd, ten koste van reusachtige offers door onze pioniersters bevochten!

„Nadat, nu 16 jaar geleden, de Vrije Vrouwenvereniging optrad met een scherp omlijdend werkprogramma, zijn achtereenvolgens opgericht: de Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht, de Vereeniging tot Behartiging van de belangen der Vrouw; de Groningsche Vrouwenbond; de Vereeniging tot verbetering van den maatschappelijke en den rechtstoestand der Vrouw in Nederland, de Vereeniging voor Vrouwenarbeid, de Vrouwenraad — alle ten doel hebbend: uitbreiding van den invloed, den werkring, de rechten der vrouw; alle, hoe ver ook schijnbaar soms van haar verwijderd, op de schouders staande der Vrije Vrouwenvereniging. Als deze niet begonnen ware, zouden de anderen er niet eens zijn; want — gebeten in dagen van staatkundige omwenteling — is de gematigde altijd het kind, nooit de vader van den ultra!

„Ook „Evolutie“'s invloed is tot dusverre indirect het grootst geweest. Door tal van polemieken met en bestrijdingen in andere bladen zijn haar denkbeelden talloos langzaam onder de oogen gebracht, en dringen langzaam maar zeker door in steeds wijderen kring. Op deze wijze hebt u misschien meer dan iemand anders in Nederland „school gemaakt“. U hebt de vrouwenbeweging ten onzont niet geschapen, zooals geen mensch op aarde ooit een beweging scheppen kan. De bouwstoffen lagen er, en de tijden waren rijp. Hetgeen ontbrak was de vormende hand. Uw hand was het, die het verspreid liggend materiaal bootserde tot een toenmaals alleen nog voor uw geestesoog zichtbaar beeld, en die den weg die naar dat beeld leidde gewezen en gebaad heeft. En daarom — uit naam van de ouderen, die door uw stem tot mede-arbeiden zijn opgewekt; uit naam van de jongeren, die slechts hebben voort te schrijven op het door u geëffend pad, en die er lang niet zeker van zijn, of zij, indien ze een halven menschenleeftijd eerder hadden geleefd, den zedelijken mood zouden gehad hebben om aan uw zijde te gaan; uit naam van de kleine meisjes, die door uw toedoen onder zooveel gelukkiger omstandigheden geboren worden dan de meisjes van voorheen; uit naam van vele liberale mannen, die zich bewust zijn, dat de verheffing der vrouw niet alleen haar, maar ook hem, ja der heele samenleving ten goede zal komen; uit naam van de enkele honderden, die weten wat uw werk geweest is, en van de vele duizenden die het niet weten, maar toch in heden of toekomst, in eigen leven of in dat van dierbare betrekkingen den invloed van dat werk ondervinden — uit naam van die allen dank ik u...

„Wij hebben gemeend dezen dag te moeten kiezen voor het uitspreken van dien dank; den dag van het 12-jarig bestaan van Evolutie. En wie zich ook maar bij benadering kan voorstellen wat het beteekent om onder alle bestemmingen, alle zorgen en leed van het nooit stilstaande dagelijksche leven, nagenoeg zonder hulp, en met — vooral in den beginne — voor ons later komenden niet meer te begripen tegenkanting van het publiek, voortdurend zoo frisch, rijk, tot nadenken prikkelend, geestelijk werk te leveren, zal zich over de keuze van dezen datum niet verwonderen. Bovendien — wij konden niet langer wachten. Voor zooveel, sinds jaren in stilte vergaderde dankbaarheid moest een uiting worden gezocht. En het spreekt vanzelf, dat die uiting geworden is een „feestnummer van Evolutie“. Een feestnummer van Evolutie in den vorm van een bijdragen-album, of een bijdragen-album in den vorm van een feestnummer van Evolutie — juist zoals u het noemen wilt. In allen gevalle een blad waar ieder die, hetzij tot de redactrices hetzij tot de pioniersters, iets te zeggen had, dat zeggen kon, of ten minste door een gefacsimileerde handteekening een openlijk en persoonlijk bewijs van waardeering kon geven. Er is inderdaad in de bladzijden, die in deze portefeuilles rusten, veel gezegd. Maar toch — gedeeltelijk een gevolg van den eigenaardig Hollandschen schroom in het toonen van een warm gevoel — toch minder dan ik wéét, dat in veler harten woont. Daarom hoop ik, dat u zult lezen niet alleen wat op, maar ook wat tusschen de regels staat, en dat u in deze kolommen zult vinden wat er in besloten ligt: een schat van eerbied en bewondering, hoogachting en sympathie!

„In de tweede plaats hebben wij onze hulde willen kleeden in den vorm van bloemen. Werkelijk niet uit conventie — niet omdat wij nu eenmaal gewoon zijn geraakt, alle mijlpalen in ons leven met bloemen te bekransen, misschien wel als onbewust symbool van de kortheid van ons bestaan. Ook onze bloemen hebben een symbolische betekenis, naar een andere. Toen op den 8den verjaardag van miss Anthony een klein meisje haar kwam feliciteeren en haar een bouquet aanbood, zeide zij

